

3 давньої історії храмів Володимирця.

Достовірних даних про виникнення самого містечка Володимирець немає. Однак існують перекази, які передаються з покоління в покоління. Один із них говорить, що наприкінці 12 століття нащадок Володимира Мономаха Володимирко, нібито за якусь провину, був засланий в цей "забутий Богом" край, і заснував тут поселення, яке й було названо його іменем. Дещо пізніше в історичних джерелах 1370 і 1622 років його іменують Старою Осадою, а в поборовому реєстрі Луцького повіту за 1570 рік містечко згадується як давнє поселення.

Належало воно тоді Івану Кердею-Мнишинському, пізніше перейшло до власності князів Чарторийських. Князі Чарторийські були засновниками численних храмів та монастирів Волинського Полісся. Вони також збудували і храм Святого Василя Великого у нашому містечку, який розташувався на місці, де сьогодні знаходиться приміщення селищної ради. Ось який опис цього храму знаходимо в одному з документів Свято-Миколаївського православного храму Володимирецького району: "Величавий дерев'яний храм підіймався над навколишньою місцевістю і зачаровував всіх своєю архітектурною досконалістю та довершеністю. Був він неперевершеним мистецьким витвором поліських зодчих, що вклали в його будову велич своєї душі та розуму."

Як вдалося з'ясувати, всередині храм був прикрашений багатоярусним іконостасом з чудовими іконами, що були написані волинськими іконописцями.

У державному архіві Волинської області збереглися деякі документи, що стосуються цього храму, але пізнішого періоду, станом на 1799 рік: "...храм Святого Василя Великого у Володимирці добре зберігся. Має багату утвар — цінні Євангелії, срібні та золоті чаші, хрести, підсвічники, лампади та інше. До храму, окрім парафіян Володимирця, приписані села: Каноничі, Дубівка. Парафіяни характеризуються великою жертівністю та побожністю".

За документами цього архіву, що датуються 1868 роком, храм Василя Великого "... має престол на честь Василя Великого, дерев'яний, така ж дзвіниця.

В 1863 році храм заново відреставровано, зберігши первісний вигляд. Середній купол, - його покрито зверху залізом, знизу гонтою, багатий утварю. Особливо багато Богослужбових книг.

До храму тоді належало 49 десятин землі. У храмі був багатий архів, в якому зберігались численні документи: листи, грамоти з 16 століття, а також опис майна храму, метричні книги.

Окремо потрібно сказати про мистецьку вартість дзвонів храму,

які кожної неділі та по святах скликали володимирчан та селян з навколишніх сіл до служби Божої. Були вони відлиті тут, у містечку, місцевими майстрами, тому й зберігали в собі своєрідну форму художнього лиття, притаманну лише Полісся.

Життя українських міст та містечок 18 століття виглядало доволі безбарвним... Занепад міських осередків, як вогнищ економіки і торгівлі, характерний для Речі Посполитої 18 ст., не обминув і Волинського Полісся. Складна економічна ситуація доповнювалася соціальною напругою. Не останню роль в спричиненні останньої відіграла релігія.

На початку 1705 року у Володимирці з'явилася католицька парафія Луцького деканату, що саме-по-собі посилювало і без того складне соціальне та культурне становище місцевих жителів православної віри.

Храм Святого Василя Великого, як і значна частина храмів Волинського Полісся, належав уніатам. Селяни опиралися окатоличенню. Але робити це самостійно було надзвичайно складно, адже значна частина селян цього краю у всіх життєвих справах залежала від свого пана.

У 1868 році до храму Святого Василя Великого приписано 195 дворів, 781 чоловік та 817 жінок з містечка, сіл: Печонки, Липне, Каноничі, Дубівка. Храм Святого Василя Великого у Володимирці беззаперечно належав до найважливіших святинь українського, поліського православ'я, і за своєю архітектурно-мистецькою довершеністю був одним з найоригінальніших зразків українського церковного будівництва на Волинському Поліссі. Після трьохсотлітнього існування храм згорів від блискавки, але коли саме і при яких обставинах це сталося, з'ясувати не вдалося. Письмові згадки про нього уриваються після 1868 року.

Варто відмітити, що у 18 ст. у Володимирці існувала й православна святиня — церква Пречистої Богоматері. Однак першу згадку про неї знаходимо аж в 1799 році. В документах про неї зазначено лише кількома рядками: "У містечку Володимирець церква Пречистої Богоматері дерев'яна, така ж дзвіниця. Приписані до неї з містечка 31 дім, 124 душі, а також села Липне та інші. Всього 413 парафіян".

З пізніших документальних джерел дізнаємося, що в церкві Пречистої Богоматері збереглась давня ікона Богородиці, невідомо ким і коли написана.

Славилась вона в навколишній своїми відгуками. До цієї ікони кожного року приходили помолитись сотні віруючих навіть з віддалених місцевостей. Ікона Богородиці мала мистецьку цінність, подальша її доля невідома.

Можливо, вона згоріла у 1888 році, коли велика пожежа у Володимирці знищила і церкву.

У 1894 році на її місці розпочалося будівництво нової церкви, яка збереглась до наших днів - Свято-Успенська церква.

Варто відразу зазначити, що 19 століття принесло Володимирцю, перш за все, багато цікавих з історичної й мистецької точки зору архітектурних побудов, тому пропоную відійти від звичного порядку висвітлення історичних періодів і поглянути на цей цікавий аспект минулого нашого міста.

На початку 19 століття знаходимо в історичних джерелах прізвище Красицьких, які володіли місцевим маєтком. Саме тоді у містечку розпочалося будівництво костелу та панського палацу (Фото 1.1. Додаток 1.) Відомо, що костел Матері Божої Остробрамської (фото 1.2. Додаток 2) був побудований у 1810 році. А в якому саме році збудували панський палац, - історичні джерела не вказують. Можна припустити, що він з'явився першим, адже, виходячи з логічних міркувань, поміщику слід було збудувати собі житло, а вже потім релігійний храм. Це була гарна архітектурна споруда, і збудована вона була не лише для польського населення Володимирця, а й навколишніх польських колоній. Костел діяв аж до німецької окупації.

Після війни тут розмістилась база райспоживспілки. В 1966 році за рішенням районної влади його підірвали незважаючи на те, що ця історична пам'ятка була окрасою містечка і охоронялася державою.

Тепер на цьому місці райцентрівський ресторан. І де вже тут говорити про мораль та чисті помисли душі і високі моральні цінності! Мораль була іншою, мораль була в іншому.

1.2 Свято - Успенський храм смт. Володимирець — головна духовна святиня краю.

В 1894 році на місці згорівшої церкви Святого Василя Великого був зведений Свято-Успенський двопрестольний храм.

Коли дивитись на нашу святую церкву — на душі стає легко і спокійно. Більш як століття промайнуло над нею, скільки бур і вітровіїв пронеслось над куполами, а вона все так же привітно сяє куполами та вабить до себе голубизною віконниць і несе Боже благословення та мир у людські душі. А старі клени та липи піднялись до самої дзвіниці, ніби захищаючи її від злого ока та нещадних буревіїв. Бережуть вони у своїх кронах і немеркнуче

минуле, яке нашіптують нам тремтливі листочки. (фото 1.2 Додаток 3)

В архівах зберігається історична довідка, датована 1918 роком: "Владимирец, 4-го округа. Реки нет. Растительность низменная, окруженная лесом. Храм деревянный, двухпрестольный, построен в 1894 году. Вместительный, украшен благолепно. Главный престол Успенский и предельный Покровский. Двух верст от церкви, в лесу

у источника, была часовня, где свершались молебные действия. Часовня сгорела. Прихожан 3220 душ. Притом числится священник, псаломщик и просфорня. Причковые строения в 1\4 версты от церкви, построены на казенные деньги в 1896 году. Дом священника всепоместительный, но ветхий. Надворные постройки требуют ремонта. Дом и подворные постройки для псаломщика сгорели в 1912 году. Есть фруктовый сад и огород...»

Не так давно, в старих церковних паперах, було знайдено зошит, старий поживклий від часу, зшитий льняними нитками, пронумерований і прошнурований (без обкладинки і без закінчення), так звану церковну “Книгу о расходе денег по церкви Василевской местечка Владимирец”. Характерним розмашистим почерком там іде розклад по роках усіх витрат, що йшли на церкву. Починається це своєрідне літочислення 1859 роком.

Статистика досить цікава.(Документ 1.2 Додаток 4 – 6): враховувалась кожна копійка, розрахунок ішов кожного місяця. Останній запис зроблено 1874 роком. А починаючи з 1875 (тобто на 20 років раніше ніж ми знали) починається видаток коштів по нинішній Свято-Успенській церкві. Тобто, має вона нині 132 роки а не 112. Вік, як бачимо, досить поважний. Кожна така своєрідна відомість підписана приходським священником Сергієм Сухозанетом, церковним старостою Микитою Забеліним і завізована Благодинним священником Іоанном Метельським.

Досягши похилого віку, Сергій Сухозанет передає приход своєму синові Павлу, а вже в наші часи (володимирчани це пам'ятають) настоятелем

храму став Анатолій Володимирович Новіков.

До речі, він - зять Павла Сергійовича: був одружений на його доньці Наталії, котра вчителювала у

місцевій школі; син Сухозанета Сергій загинув у Велику Вітчизняну на фронті. Прах отця Павла покоїться тут, біля церкви,- поруч з онуком Богданом, сином Наталії.

А пам'ять про наших попередників – освічених, інтелігентних людей живе в народі. І церква живе, працює, посилає людям свої благодаті. Головний престол її освячений в честь Успіння Божої Матері, другий, в північному крилі,- в пам'ять Покрови Пресвятої Богородиці. Внутрішній розпис вперше реставровано в 1978 році.

Храм дерев'яний, хрестоподібний, однокупольний, з п'ятьма главами(символічно: Ісус Христос і чотири євангелісти). Дзвіниця має сім дзвонів.(Документ 1.2. Додаток 7)

Далі у храмі , ось уже 30 років , служить митрофорний протоієрей Петро Коваль (Фото 1.2. Додаток 8) .Обрав він дорогу до храму і став на службу Господу у час, коли з релігією йшла

запекла боротьба, коли руйнували і розбирали на дрова церкви, а всіх, хто вірив у Бога, привселюдно висміювали. Вступивши на навчання в Одеську духовну семінарію, він став першим в районі священником із місцевого населення. Його стопами пішов двоюрідний брат Мефодій, який на даний час є настоятелем Свято-Миколаївського храму в с. Городець.

Сьогодні не перелічити “воїнів Христових”, які родом із нашого краю. Встали вони і борються за християнство, за чистоту душ і помислів наших.

За довголітню службу на Божій ниві священника Петра Ковалю було нагороджено грамотою та орденом Святого Володимира третього ступеня.